

บทที่ 1

บทนำ

พริกเป็นส่วนประกอบอาหารของคนไทยมาเป็นเวลานาน คนหลายๆชาติก็นิยมบริโภคพริกเป็นอาหาร แสดงให้เห็นว่าพริกเป็นอาหารที่สำคัญของคนทั่วโลก ในประเทศไทยพริกได้รับการยอมรับว่าเป็นอาหารขจรที่สำคัญ จากรายงานกรมวิชาการเกษตรในปี 2548 รายงานว่า คนอินเดียบริโภคพริก 2.5 กรัม/คน/วัน คนไทยบริโภคพริก 5 กรัม/คน/วัน คนเม็กซิโกบริโภคพริก 20 กรัม/คน/วัน และคนอเมริกันบริโภคพริก 1.5 มิลลิกรัม/คน/วัน

ประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญอยู่ที่จังหวัด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ขอนแก่น เลย กาฬสินธุ์ นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี นครปฐม สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และ ตราด และพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม เชียงรุ๊กิจ คือจังหวัด อุบลราชธานี นครราชสีมา ชัยภูมิ เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตราด และ กาญจนบุรี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) จากรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร รายงานสถิติการปลูกพืชผัก ซึ่งมีการปลูกพริกหลายชนิด และพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ พ.ศ. 2545/2546 คิดเป็นพื้นที่เก็บเกี่ยว 90,608 ไร่ มีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาด 113,022 ตัน (ตาราง 1)

ในการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกนั้น มีการส่งเสริมการลงทุนทั้งภาครัฐ และ ภาคเอกชน ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อการส่งออก แต่ในลักษณะของรับจ้างผลิต ส่วนน้อยที่ผลผลิตและส่งออกภายใต้เครื่องหมายการค้าของตนเอง ซึ่งเมล็ดพันธุ์ฝักที่มีมูลค่าของการรับจ้างผลิตสูงได้แก่ พริก มะเขือเทศ และแตงกวา (ตาราง 2) ประเทศไทยส่งออกเมล็ดพันธุ์พริกไปขายยังต่างประเทศ ในปี 2542 มีมูลค่าการส่งออก 154,621,084 บาท และในปี 2545 มีมูลค่าการส่งออกลดลง เหลือ 132,699,817 บาท (ตาราง 3) แต่ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากอัตราแลกเปลี่ยนของไทยที่แข็งค่าขึ้น นอกจากนี้จะส่งออกแล้ว ก็ได้มีการนำเข้าพริกแห้ง ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (ตาราง 4) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) แม้ว่ามูลค่าการส่งออกของประเทศไทยจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่รายได้ที่ประเทศไทยได้รับมีมูลค่าไม่มากนัก เนื่องจากบริษัทของไทยส่วนใหญ่อยู่ในฐานะของผู้รับจ้างผลิต ซึ่งจะอาจทำให้ธุรกิจเมล็ดพันธุ์ของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืนได้ยาก เพราะผู้ว่าจ้างสามารถเปลี่ยนฐานการผลิตไปยังประเทศที่

มีความได้เปรียบด้านแรงงานต่ำกว่าได้เสมอ แต่หากส่งออกภายใต้เครื่องหมายการค้าของตนเองจะ
ได้รายได้เพิ่มขึ้น 3-5 เท่าตัว

การปลูกพริกของเกษตรกรรายย่อย นิยมปลูกพันธุ์ผสมเปิด เช่นพริกบางช้าง พริกหลวง
พริกมัน พริกยักษ์ พริกห้วยสีทน พริกจินดา 2 (กฤษฎา, 2544) เมื่อขายผลผลิตไปแล้ว เกษตรกร
เก็บผลผลิตส่วนหนึ่ง ไว้ทำเมล็ดพันธุ์ เพื่อปลูกในฤดูกาลถัดไป ทำให้ผลผลิตในรอบต่อไปมีความ
แปรปรวนสูง ขาดการคัดเลือกพันธุ์ปลูกที่ดี เนื่องจาก พันธุ์ผสมเปิดเราไม่ทราบพ่อที่แท้จริงว่ามา
จากต้นหรือพันธุ์ไหน ส่งผลให้ลูกรุ่นต่อไปมีพันธุกรรมที่หลากหลาย ปริมาณผลผลิตหรือคุณภาพ
อาจจะสูงกว่าหรือต่ำกว่ารุ่นแรกก็ได้

การผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสมนั้น กระบวนการผลิตมีหลายขั้นตอน แตกต่างจากการผลิต
เมล็ดพันธุ์ผสมเปิด คือมีการปลูกสายพันธุ์พ่อแม่แยกกัน มีการผสมเกสรด้วยมือ เมื่อถึงเวลาที่
เหมาะสม จะต้องตอนดอก คือ การกำจัดอับเรณูในต้นที่เป็นสายพันธุ์แม่ ก่อนการผสมเกสรหนึ่งวัน
แล้วเก็บเกสรเพศผู้จากต้นที่เป็นสายพันธุ์พ่อ พันธุ์ที่ต้องการ 1 วัน แล้วเก็บเกสรไปผสมกับต้นตัว
เมีย ในวันถัดไป ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงส่งผลให้เมล็ดพันธุ์ลูกผสมมีราคาสูง

จะเห็นว่าในประเทศไทยมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกพริกในหลายจังหวัด ปริมาณการ
นำเข้าและส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสดีสำหรับบริษัทเอกชนและเกษตรกรผู้ปลูกพริก
ถ้าหากว่าไทยมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ภายใต้เครื่องหมายการค้าของไทย ไม่นำเข้าเมล็ดพันธุ์จาก
ต่างประเทศ จะทำให้บริษัท เกษตรกร และประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อลดต้นทุนในการผลิตเมล็ด
พันธุ์ลูกผสม ในการทดลองครั้งนี้ ได้นำเอาลักษณะความเป็นหมันของละอองเกสรเพศผู้ (male
sterility) โดยนำพันธุ์พริกสายพันธุ์แม่ ที่มีลักษณะความเป็นหมันที่ควบคุมโดยยีน และไซโทพลาส
ซึม จากการทดลองของ กฤษฎา (2544) มาใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสม ช่วงที่หนึ่ง และ
คัดเลือกสายพันธุ์พ่อ ที่มีลักษณะที่ดีทางพืชสวน มีความเผ็ดสูง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความเผ็ดใน
ลูกผสม ทดสอบความดีเอนของลูกผสม ศึกษาการงอกของเกสรเพศผู้ในดอกปกติกับดอกที่เป็น
หมันในสายพันธุ์แม่ เพื่อให้ได้ลูกผสมมีลักษณะที่ดี ให้ผลผลิตสูง มีความเผ็ดสูง ตรงตามความ
ต้องการของตลาด การบริโภคของประชากรทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปแปรรูป แล้ว
มีคุณภาพดี เช่น ทำซอสพริก น้ำพริกหนุ่ม เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรได้ปลูกพริกเมล็ดพันธุ์ดี ราคา
ถูก ช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร ให้สามารถมีรายได้ที่เพียงพอกับการดำรงชีวิตต่อไป

ตาราง 1 สถิติการปลูกพริกปีเพาะปลูก 2545/2546

ชนิดพืช	ภาวะการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวของประเทศไทย						
	พื้นที่ปลูก ใหม่ (ไร่)	พื้นที่ไ้ หน่อ/ ตอ/ลำ ต้น (ไร่)	พื้นที่ ปลูก ซ่อม ในพื้นที่ เสียหาย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย สิ้นเชิง (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย ต่อพื้นที่ เก็บเกี่ยว (ก.ก./ ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต (ตัน)
พริกชี้หนุ สวน	80,941	34,990	-	6,527	100,314	1,077.68	107,906
พริกชี้หนุ ใหญ่	324,092	40,742	-	46,485	308,625	1,036.90	320,012
พริกใหญ่	87,045	18,686	-	4,917	90,608	1,247.37	113,022
พริก หยวก	5,844	1,997	-	59	7,517	1,442.15	10,841
พริกขี้กัษ (พริก หวาน)	896	515	-	8	1,773	1,500.64	2,661

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (ช่วงเวลาการอ้างอิงข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2545 ถึง เดือน
เมษายน 2546)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบส่วนต่างระหว่างราคาขายภายใต้ Brand name และราคารับจ้างผลิต

ชนิดเมล็ดพันธุ์	ราคา (ก.ก.)	
	Brand name	รับจ้างผลิต
มะเขือเทศ	10,000-200,000	3,000 – 5,000
แตงกวา	5,000-14,000	2,000 – 3,000
พริก	20,000-40,000	3,000 – 7,500

ที่มา: ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ 2547

ตาราง 3 มูลค่าการส่งออกเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อการค้าปี พ.ศ. 2540-2545

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออก (บาท)
2540	111,143,659
2541	116,847,035
2542	154,621,084
2543	130,345,324
2544	114,658,917
2545	132,699,817

ที่มา: ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ 2547

ตาราง 4 พริกแห้ง : ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ารายเดือน (ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

เดือน	ปี 2545		ปี 2546		ปี 2547		ปี 2548	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มค.	11	10.74	33	10.83	86	25.76	13	12.62
กพ.	32	15.92	15	32.39	48	22.65	21	18.30
มีค.	29	16.03	55	21.15	18	15.62	81	24.84
เมย.	79	16.56	134	20.77	29	23.57	42	12.94
พค.	34	15.16	193	33.16	312	29.05	167	37.36
มิย.	114	27.33	195	37.24	242	37.21	168	41.80
กค.	174	37.26	194	25.45	214	39.11		
สค.	106	36.63	116	27.91	182	22.76		
กย.	62	25.33	156	44.45	132	37.09		
ตค.	29	16.67	264	42.39	70	39.81		
พย.	109	28.42	101	36.37	222	37.04		
ธค.	65	24.62	43	26.96	67	16.90		
รวม	844	270.67	1,499	359.07	1,622	346.57	492	147.86

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะทางพืชสวน ลักษณะความเป็นหมันและความเผ็ดของพริก
2. คัดเลือกสายพันธุ์พ่อเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสม โดยใช้สายพันธุ์แม่ที่มีลักษณะเป็นหมันและมีความเผ็ด